

UDALAREN II. GAZTE PLANAREN ABIAPUNTUA: ERREALITATEAREN AZTERKETA

UDALAREN GAZTE PLANA, ERREALITATEA EZAGUTZEKO TRESNA

Aurreko plana gure hirian abian jarritako lehena izan zen neurrian, bertako jardueretako batzuk Gasteizko gazteen egoera erreala ezagutzeko tresna izan zaizkigu, dela zuzenean (azterlanak), dela zeharka, abian jarri genituen zerbitzuen bidez.

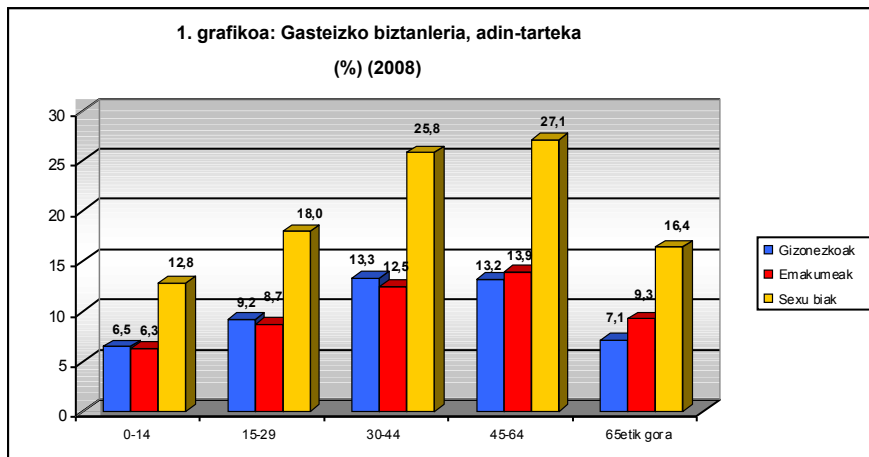
Kontuan hartu behar da gazteen kolektiboaren ezaugarri nabarmenena aniztasuna dela. Horregatik, ikuspegi panoramikoa aurkeztuko dugu hemen, egoera anitz eta desberdinak uztartuko dituen, eremu guztietan garatuko dena... Hartara, adierazle jakin batzuen bidez kolektiboa talde gisa identifikatzen duten hainbat ezaugarri orokor eta konpartitu jaso ditugu. Bestalde, hainbat aldagaiaren bitartez (adina, generoa, ikasketa-maila eta jatorria) bizi-estilo eta -egoera desberdinak islatzen dira.

Azterlan honetan, funtsean, EHuko Soziologia 2 sailaren ikuspegia erabili izan dugu. Gurekin lankidetzan aritu dira Soziologia 2 saileko kideak, errealitateari Gizarte Zientzien ikuspuntutik helduta: aurretiaz Gazte Planaren baitan egindako azterlanetako datuak bildu dituzte, eta Gazteen Euskal Behatokiko eta beste erakunde batzuetako datuekin osatu.

- **Biztanleria gaztea, biztanleria osoaren aldean: urritzen ari den gizataldea.**

1. grafikoak Gasteizko biztanleria islatzen du, adin-talde eta sexuaren arabera. Estatuan oro har bezala, gurean ere gazteen pisu demografikoa gainbeheran dela ikusten da biztanleria osoaren aldean. 30 urtetik beherakoak % 31 baino ez dira guztira, eta 15 urtetik beherakoak, % 12,8 baino ez. 15 eta 29 urte bitartekoen taldea da diagnostiko honen xedea, biztanleriaren % 18.

Biztanleria heldua 30 eta 44, eta 45 eta 64 urte bitarteko adin-tarteetan metatzen da. Egoera hori ikusita, Gasteiz hiri zaharkitua dela esan dezakegu, baina ez solik orain, gaur egun, aurrerantzean ere joera horixe izango dela ematen baitu.

Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

2010eko datuak eskuan, urtearen lehen egunean (2010-I-01) 14 eta 29 urte bitarteko 41.619 pertsona zeuden (20.215 emakume, eta 21.404 gizonezko); beraz, adin-tartearen portzentajea % 17,3ra erori da bi urteko epe laburrean. Bestalde, adinean behera egin ahala, orduan eta pertsona gutxiago dago adin bakoitzeko; hara: 30 urteko gazteak 4.024 baino ez dira. 14, 15, 16, 17 eta 18 urteko gazteei dagokienez, ez da urtekako multzo horien artean bakar bat ere 2.000 pertsonen mugara iristen, eta guztietan txikiena 14 urteko gazteena da: 1.841 pertsona guztira.

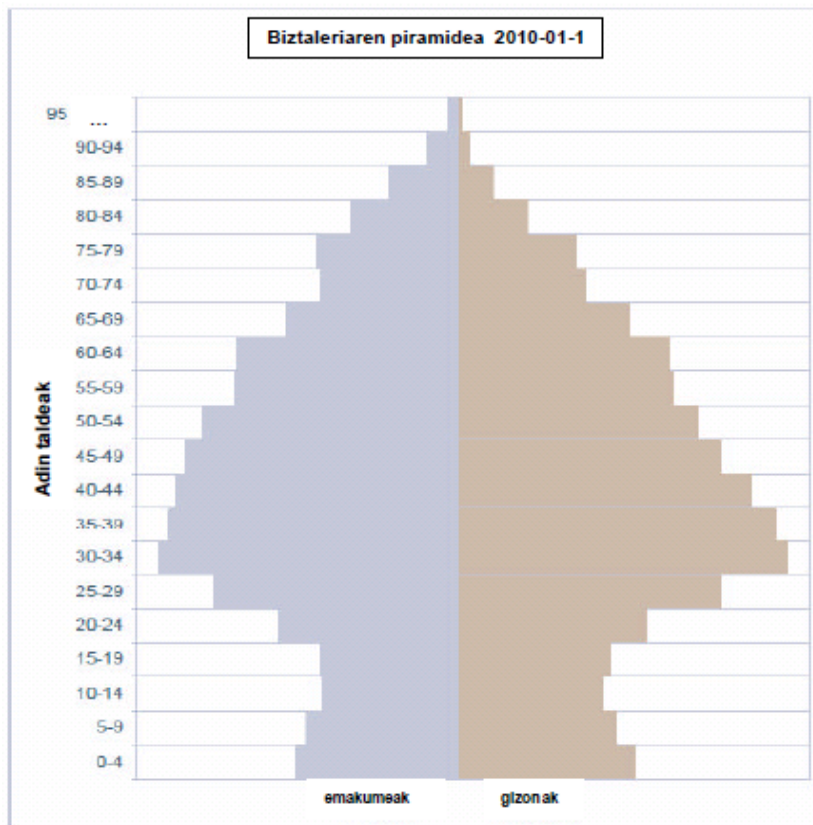

- Biztanleria gaztearen banaketa, adin-talde eta sexuaren arabera.

20 urtetik beherakoen taldeak behera egin du nabarmen, “baby boom” belaunaldikoekin (30 eta 50 urte bitartekoak) alderatuta. Hainbat arrazoik azal dezake ugalkortasun-joeran izandako aldaketa, betiere biztanleen jokabide sozial eta kulturaletako aldaketekin lotuta: emakumeak lan merkatuan sartu dira, eta horren ondorioz atzeratu egin da lehen haurra izateko adina, eta urritu bikote bakoitzeko seme-alaben kopurua. Gainera, ongizate- eta bizi-maila igo egin dira, sekularizazio-prozesua gertatu da, eta elkarrekin bizitzeko eta senide-harreman molde berriak garatu dira.

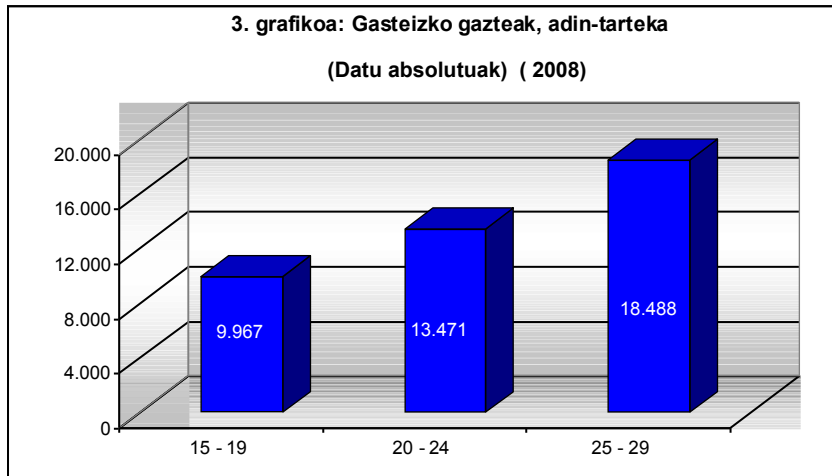
Bestalde, egiturazko zenbait egoerak ere oztopatu egiten du emantzipaziorako bidea, esaterako lana eta etxebizitza eskuratzeko arazoak. Arrazoi horiek guztiek eragina dute gizartearen aldaketa demografikoen gainean.

2. grafikoan Gasteizko biztanleriaren gainbeheraren benetako dimentsioa ikusten da, eta nola pixkanaka zahartzen ari den. Aurrerantzean ere joera nagusia horixe izatera, alde esanguratsurik gabe, nabarmen jaitsiko litzateke datozen hamarkadetan biztanle-kopuru orokorra, eta gogor eragingo lieke zerbitzu, azpiegitura eta ekipamenduak onik zaintzeko zerbitzuei.

2. grafikoa. Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

Beharakada demografikoa agerian dago baita 3. grafikoan, zeinak gazteria hiru adin-tartetan sailkatuta erakusten digun. 15 eta 19 urte bitarteko gazteen multzoa, 25 eta 29 urte bitarteko gazteen multzoaren erdia da ia-ia.

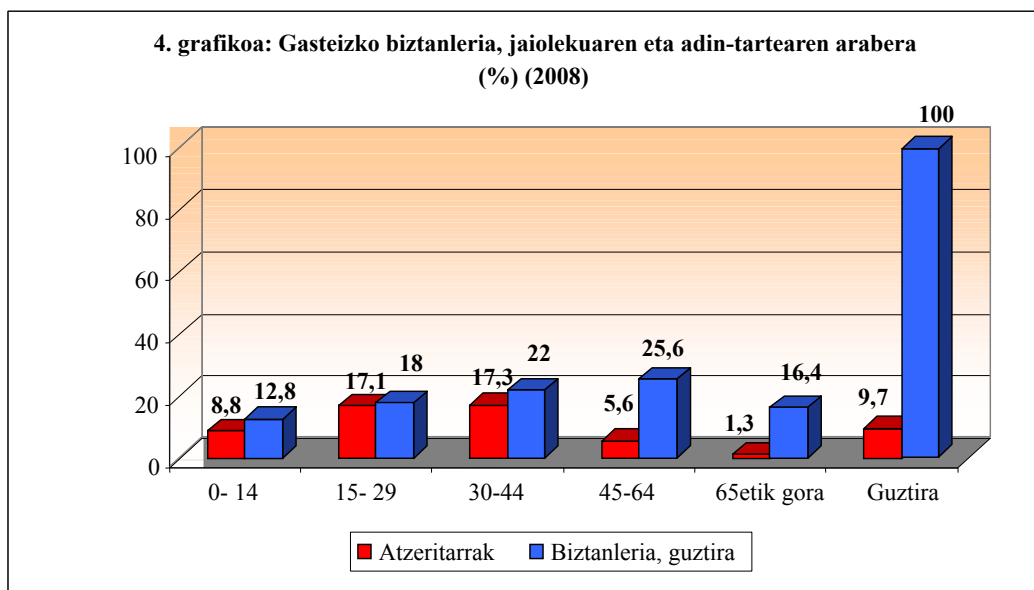

● **Biztanleria gaztearen banaketa, jaiolekuaren arabera.**

Azkenaldian immigrazioak nabarmen eragin die demografikoki gazte-taldeei. Atzerritar jatorriko biztanleria (4. grafikoa) % 9,7ra iritsi da, EAEkoa baino portzentaje handiagoa. Kontuan hartu behar da atzerrian jaiotzea eta nazionalitatea bi aldagai desberdin dira.

Nazionalitateari erreparatuz gero, biztanleria atzerritarra % 8,4an dago. Gorago azken urteotako aldaketa demografikoak eta biztanleriaren zahartze-prozesua aipatu ditugu, baina kontuan hartu behar da immigrazioak aldarazi egin ditzakeela dinamika horiek. Azpimarratu beharreko kontua da, bi arazoirengatik: batetik, atzerrian jaiotako biztanleria % 17,1ekoa da ikerlan honek xede dituen adin-taldekoen artean, eta pertsona-multzo horrek bira eman diezaioke Gasteizko biztanleriaren zahartze-prozesua. Bestetik, 14 urtetik beherakoen multzoan ere presentzia nabaria dute, nahiz eta maila txikiagoan.

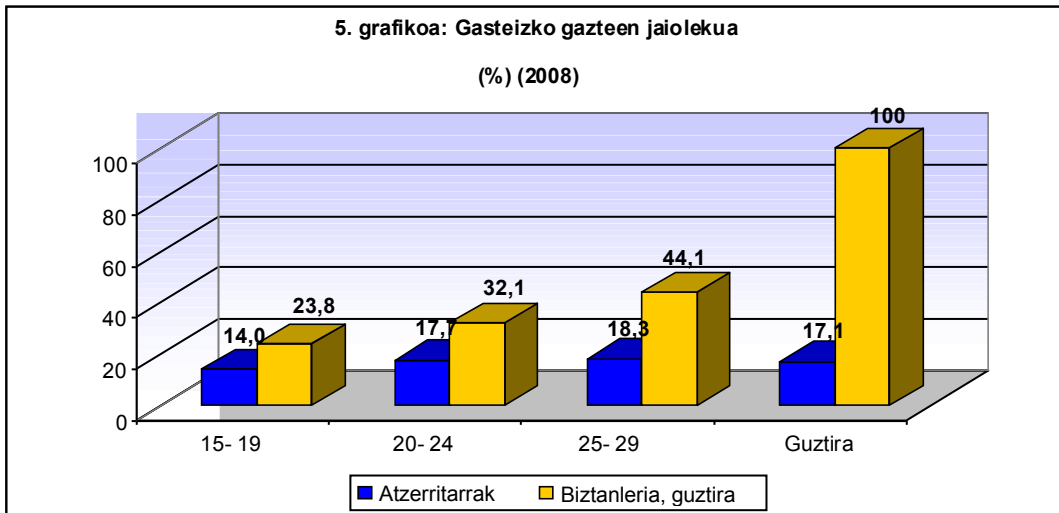
15 eta 29 urte bitartekoaren artean atzerrian jaiotako biztanleen portzentaia hazi egin da, bertan jaiotakoen aurrean. Oso kontuan hartzekoa da lan-merkatuan sartzeko adinean dagoen –edo dagoeneko sartua den– biztanleriaz ari garela, eta adin-tarte hauetan duten pisuak bikoiztu egiten duela beste batzuetan dutena.

Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

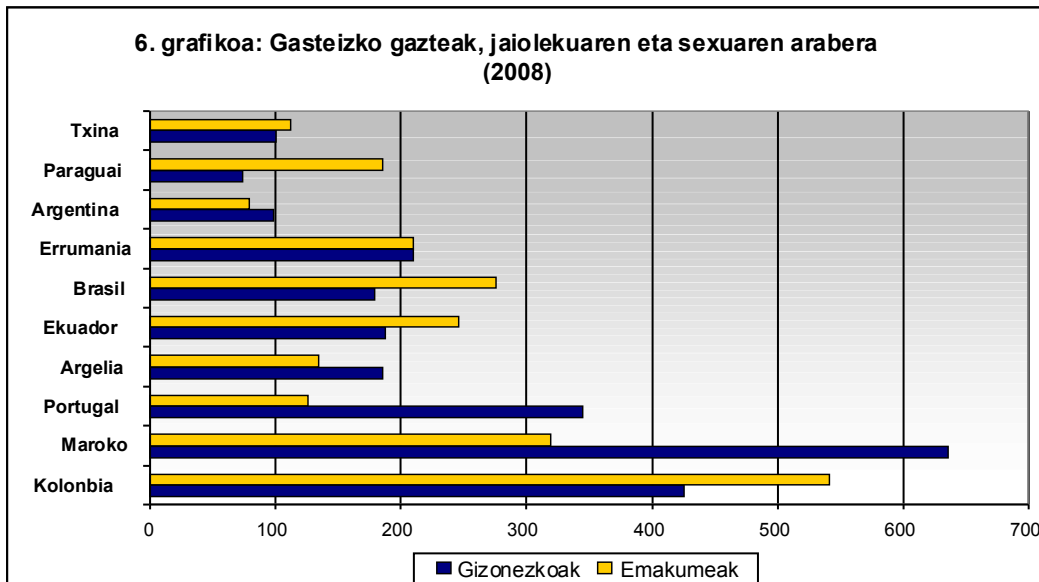
Gorago Gasteizko biztanleriaren zahartze-prozesua aipatu dugu, baina atzeritarren kopuruaren hazkuntzari esker aldarazten ari da joera hori.

Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

Atzeritar gazteen sexuaren araberako banaketak islatzen dituen alde eta desberdintasunak zenbait faktorearen arabera azal daitezke, hala nola: lan-merkatua, familia berriz elkartzea, jatorriko herrialdeko ohitura sozial eta kulturalak...

6. grafikoa ondo ikusten da jatorri-desberdintasuna: Latinoamerikako zenbait herrialdeko (Kolonia, Ekuador eta Brasil) emakumeen kopurua gizonezkoena baino handiagoa da. Marokoar eta portugaldarren kasua kontrakoa da, gizonezkoak nagusitzen baitira.

Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

● **Gazteak ezagutzaren gizartean.**

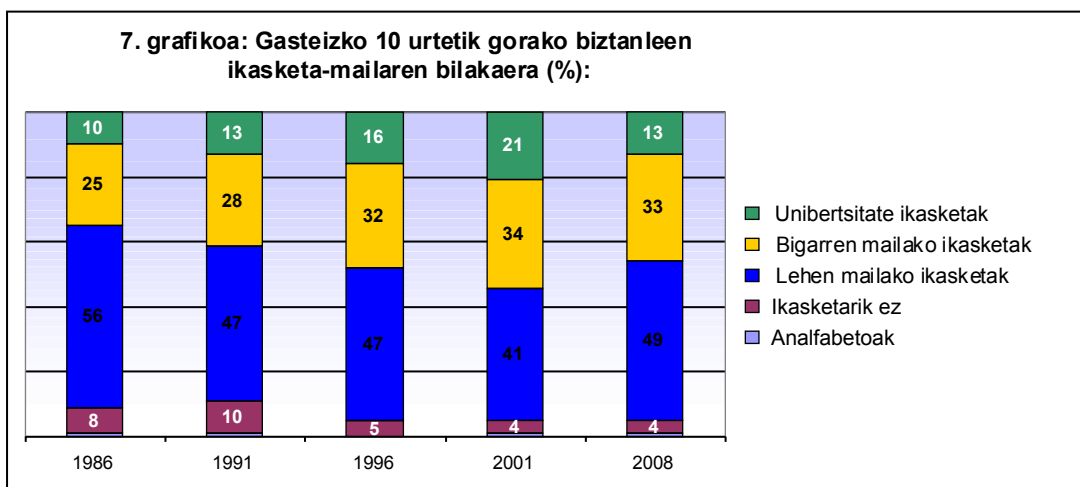
Formazio-mailaren hazkuntza da adin-talde nesken ezaugarrietako bat. Ikasketa maila altuagoa da emakumeen artean, eta eskola porrota, aldiz, handiagoa gizonezkoengan. Hezkuntza-adierazleak oso positiboak dira Estatuko batez bestekoekin alderatuz gero:

1. Eskola uztearen maila % 13,9koa da, Estatuko baxuenetakoa (Estatuko batez bestekoa: % 30,8).
2. Gazteen formazio-maila % 80,4koa da (Estatuko batez bestekoa: % 61,3), Lisboako estrategian jasotako helburutik gertu: derrigorrezko ondorengo hezkuntza mailara iritsiko den ikasleen portzentajea % 85ekoa.

Alabaina, formazioa eta hezkuntza-kapitalaren ikuspegitik, nabaria da baita bi muturretan polarizatzen joera: oso kualifikazio handiko sektorea, eta beste bat formazio txikikoa (7. grafikoa). Gainera, azken urteetan behera egin du formazio-mailak, "lan egitea nahiago dutelako".

Egun bizi dugun krisialdi egoeran, eta horri lotutako lan-merkatuko arazoak bitarte (lana aurkitzeko zailtasunak, edo lana galtzea), gazte askok formazioari eutsiko diotela suma dezakegu, laguntza sozialek eta etxekoenak ahalbidetzen dieten bitartean.

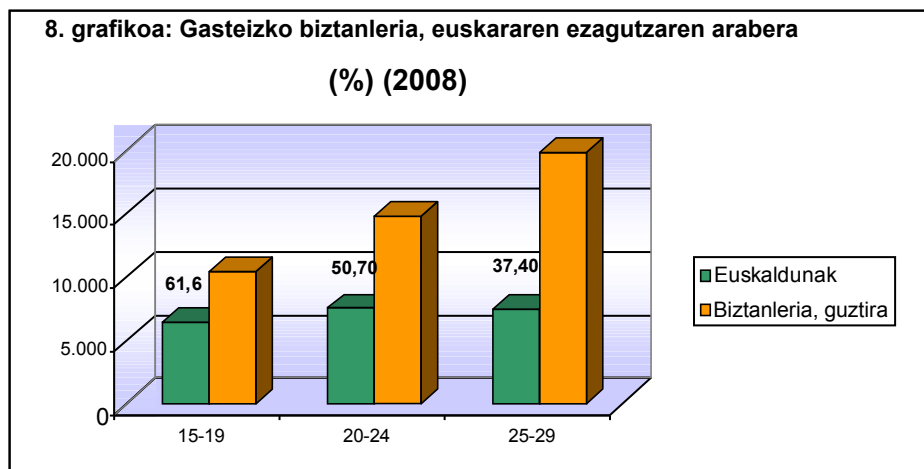

Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

● **Euskararen ezagutza eta erabilera.**

Euskararen ezagutza eta erabileraren zenbatekoari dagokionez, Gasteizko gero eta gazte gehiagok dauka bere burua euskalduntzat.

Adin-taldean arabera, 25 eta 29 urte bitartekoen artean, 10etik 4 euskaraz zein gazteleraz aritzeko gauza dira, baina 15 eta 19 urte bitartekoan artean 10etik 6k dauka bere burua elebiduntzat (8. grafikoa).

Iturria: Udal errolda, 2008ko urtarrilaren 1a. Vitoria-Gasteizko Udala.

● **Gazteen lan egoera: jarduera-, okupazio- eta langabezia-tasak.**

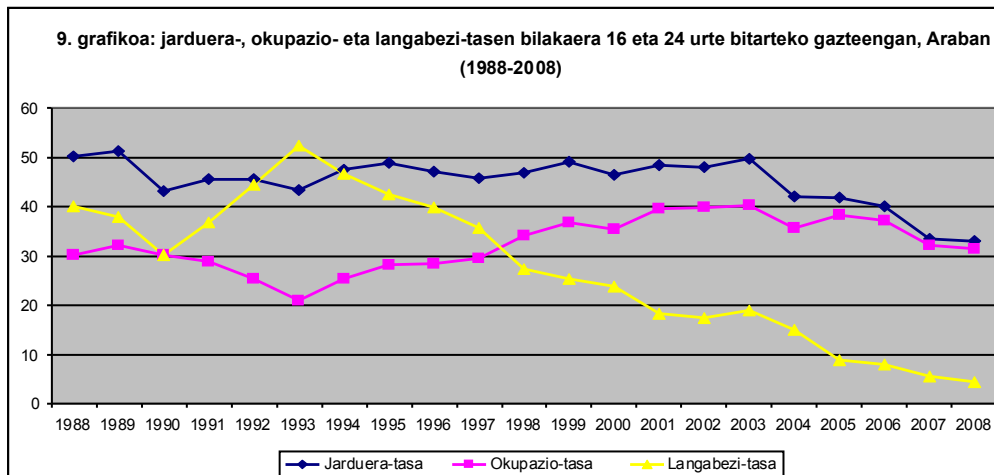
25 urtetik beherako arabarren jarduera-tasa EAEko baxuena da (% 33 Arabakoa, % 35,6 EAEkoa), bai eta Europako baxuenetakoa ere.

Jarduera-tasa egoera sozio-ekonomikoaren arabera aldatzen dela egia bada ere, gazteen arteko tasa baxua hobetu azaldu daiteke kultur aldaketa jakin baten bitartez, hezkuntza- eta prestakuntza-aldien luzapenaren bitartez, hain zuzen.

Azken 20 urtetako bilakaera aztertuz gero (9. grafikoa), jarduera-tasak behera egin duela ikusten da, baina eutsi egin izan diola krisialdi-egoerako uneetan, hala nola laurogeita hamarrek hamarkadaren hasieran, eta, aldiz, azken bost urteotan izan duela beheraldi nabarmenena.

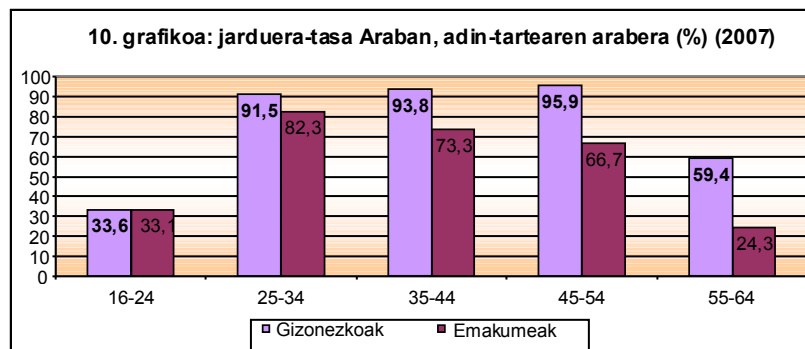
2007an, 25 urtetik beherakoen langabezia-tasa % 14,7koa zen Europako Batasuneko herrialdeetan (EB15), % 18,2koa Estatuan, % 7,6koa EAEn eta % 5,42koa Araban. Hor ikusten da langabezia nahikoa eskasa dela Arabako gazteen artean, nahiz eta ez den komeni jarduera-tasa baita txikiaren eragina ahaztea.

Gazteen –eta bereziki gazteenen– lan baldintzetan eragina duen beste alderdi bat azken urteetako beharakada demografiko nabaria da. Izan ere, lan egiteko adinekoren artean gutxi dira 16 eta 24 urte bitartekoak.

25 urtetik beherakoen jarduera-tasa oso txikia da, baina hurrengo adin-taldean (25 eta 34 urte bitartekoena) zuzendu egiten da tasa hori, sarritan formazio-aldiaren amaierarekin bat.

16 eta 24 urte bitarteko mutil eta nesken artean ez da apenas alderik jarduera-tasari dagokionez, baina 25 eta 34 urte-bitartean bai: 9 puntu txikiagoa da emakumezkoena. Alde hori lan-merkatuan sartzeko unean sortzen da hain zuzen (10. grafikoa), gizonezko eta emakumeen lan-baldintza desberdin eta desorekatuak birsortzen diren eta jasan beharreko garaian bertan.

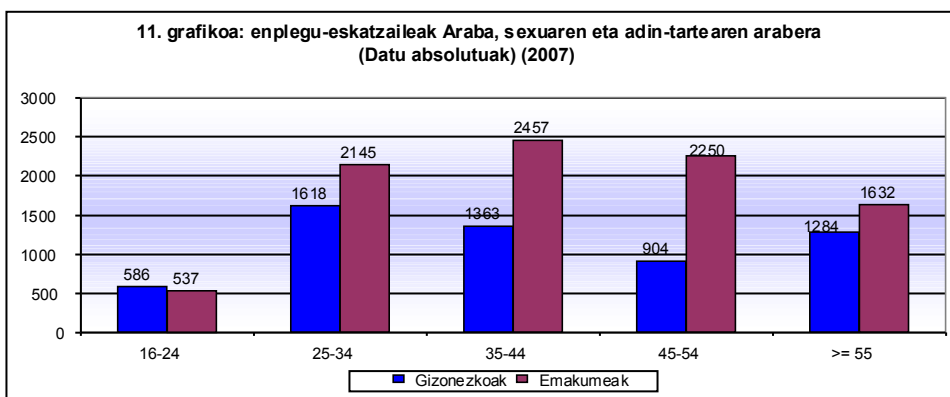
Iturria: Biztanleria jardueraren arabera, BJA (EUSTAT). 2007ko 2. hiruhilekoa

11. grafikoak Arabako lan eskatzaileen berri ematen du, 2007ko abenduaren 31n. 25 urtetik beherakoen multzoan neska eta mutilen artean alderik ez dagoen arren, adinean gora egin ahala gehiago dira emakume lan eskatzaileak. Bi arrazoik azaltzen dute hori: langabezia handiagoa da emakumeengan, eta lan baldintzek bizitu egiten die lanez aldatzeko gooa.

25 urtetik beherakoen datuak 2008 eta 2009ko urtarrilekoekin alderatuz gero, erraz antzemango dugu egoera zenbateraino ari den gaiztotzen:

- 2008ko urtarrila:** 25 urtetik beherako gizonezko eskatzaileak: 385
- 2009ko urtarrila:** 25 urtetik beherako gizonezko eskatzaileak: 821
- 2008ko urtarrila:** 25 urtetik beherako emakume eskatzaileak: 354
- 2009ko urtarrila:** 25 urtetik beherako emakume eskatzaileak: 503¹

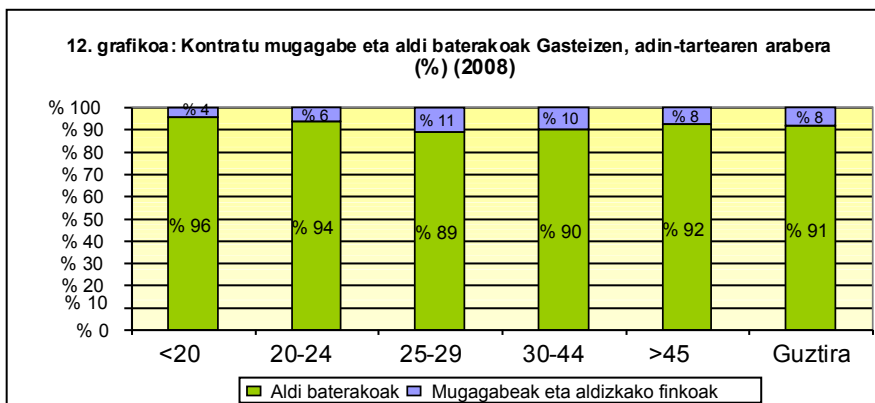
Iturria: INEM, Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoa, DataWarehouse datu basea.

● **Kontratu motak. Malgutasuna eta ezegonkortasuna gazteengan.**

Lan baldintzei dagokienez, langile gazteek bizi dituzten egoerak nekez jasotzen dira estatistiketan; izan ere, enplegu-erregistroek ez ohi dute kontratuen informaltasuna eta azpi-enpleguaren berri jasotzen.

Gazteek lan-merkatuan aurrean duten egoera eskasak azaltzen ditu kontratu eta enpleguen informaltasuna; gainera, ikasketak lanarekin, eta prestakuntza arautua lanbiderakoarekin uztartu beharrak areagotu egiten dituzte lan-ezegonkortasuna eta -aldikotasuna.

Kontratuen aldikotasuna lan-merkatuaren ezaugarri bihurtu da laurogeiko hamarkadako azken urteetatik hona, eta batez ere gazteenei eragiten diete. 12. grafikoan INEMek Gasteizen 2008ko bigarren hiruhilekoan erregistratutako kontratu mugagabe eta aldi baterakoak portzentajeak erakusten dira; bistan da aldi baterako kontratuak nagusitzen direla.

Iturria: Enplegu Institutu Nazionala, EIN (INEM)

¹ Iturria: INEM, Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoa

Datu hauetan gazteek lan-merkatuan bizi dituzten egoeraren ezaugarri nagusi eta orokorrak islatzen dira, baina ez dira nahikoak pertsona gazteenen benetako lan-baldintzak azaltzeko.

Are gehiago, egun bizi dugun krisialdi egoera kontuan hartuz gero: enpleguari eragiten dio –eta eragingo oraindik ere–, eta, batez ere, enplegu babesgaberenari, hain zuzen ere gazteenenari.

Garai nahasi eta aztoratuok gazteen lan-errealitatea albait hoberen eta gertuen jakin beharra dakarkigute, ahalik eta xehetasun gehienez, ahalik eta gaurkotasan handienaz.

Gazteen oharmenari buruzko ikerlanean, bi datuk harritu gaituzte txarrerako:

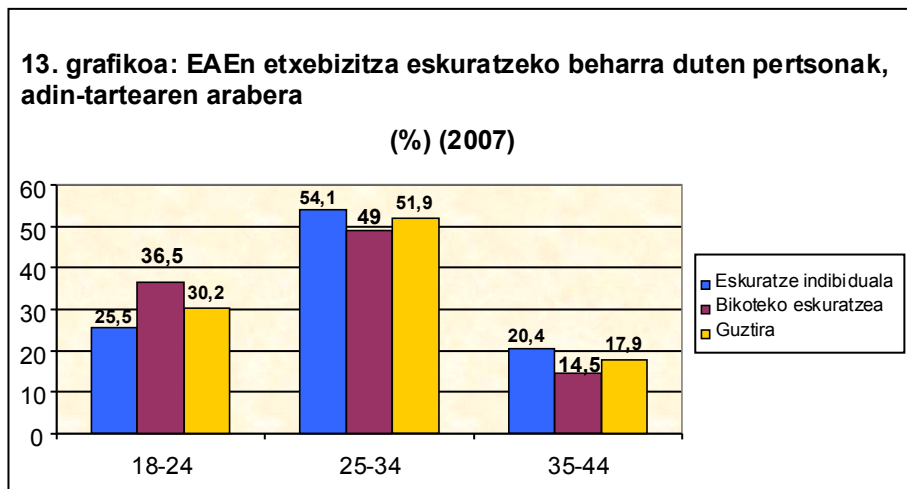
- Inkesta egin duten gazteen % 3k kontratu gabe egiten du lan.
- Ehuneko handi batek ez du ez ikasten ez lan egiten.

● **Etxebizitza lortzeko arazoak. Gazteen emantzipazioa gurasoen etxetik.**

Enpleguarekin batera, etxebizitza da gazteen beste kezka-iturri nagusienetakoa, batez ere etxea eskuratzeko zailtasunengatik.

2007ko Etxebizitzaren Beharra eta Eskariari buruzko inkestaren (EBEI) arabera, etxe bila dabiltzan pertsonen gehiengo zabalak 35 urte baino gutxiago du, % 82,1ek. Hau da, banaka edo bikoteka etxea eskuratu nahi duten 4 pertsonatik 3 baino gehiago gazteak dira.

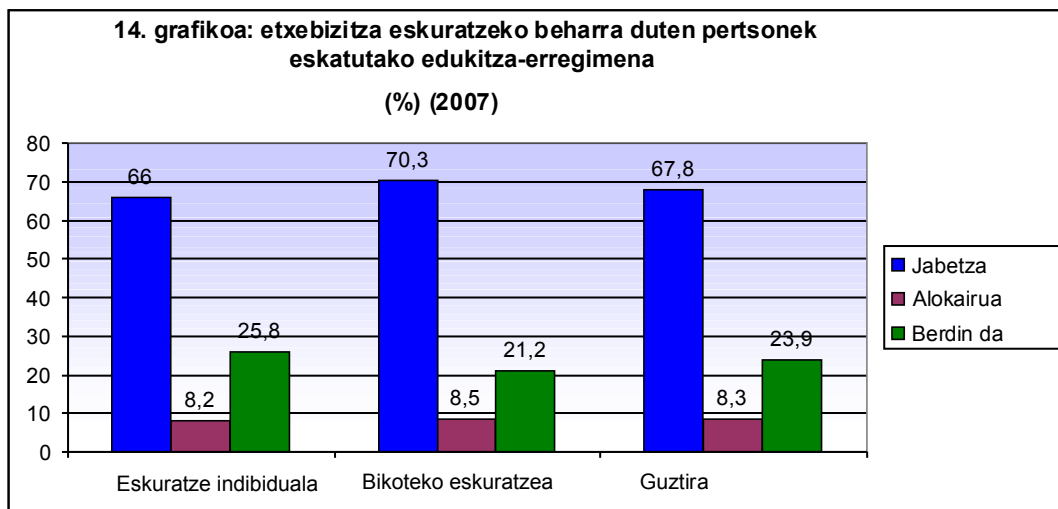
18 eta 24 urte bitarteko gazteen artean (13. grafikoa) gehiago dira etxebizitza bikoteka eskatzen dutenak, bakarka eskatzen dutenak baino. 25 eta 34 urte bitartekoen artean, aldiz, kontrako joera nagusitzen da, nahiz eta alde txikiagorekin.

Iturria: EAEko Etxebizitzaren Beharra eta Eskariari buruzko inkesta (2007)

Eusko Jaurlaritzaren inkesta berberaren arabera, 3tik 2 gaztek jabetzako etxebizitza eskatzen dute, eta 3tik 1ek alokairuan, edo bata zein bestea (14. grafikoa). Azken urteetako joeren artean alokairuko etxebizitzaren bilaketa, eta banaka edo bikoteka etxea eskuratzeari aparte auzerak aintzat hartzea aipatu behar dira.

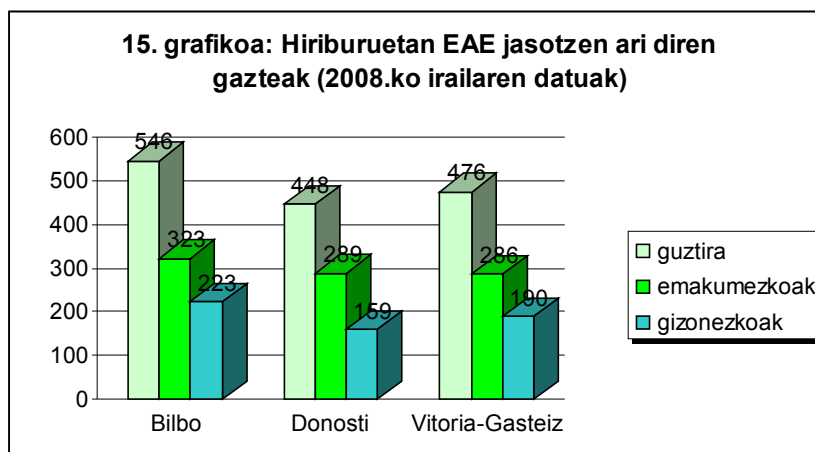
Honakoak dira etxebizitza-beharraren atzean dauden arrazoi nagusiak: lehen lekuan gurasoen etxetik irteteko gogoia (jasotako erantzunen % 76), bikoterekin bizitzeko gogoia (% 19) eta, askoz apalago, ezkontzeko gogoia (% 4).

Iturria: EAEko Etxebizitzaren Beharra eta Eskariari buruzko inkesta (2007)

● **Emantzipatzeko Oinarrizko Errenta. Buruan gaude, eskatzaile- zein hartzaile-kopuruan.**

Datuok alokairuaren aldeko jarreraren gorakada erakusten dute, bai, baina horrekin batera alokairua ekonomikoki erakargarriago bihurtzeko neurrien beharra baieztatzen dute. Ez da ahaztu behar Gasteizen alokairuen prezioen batez bestekoa 600 eta 900 euro artekoa dela egoera aldakorren arabera. Horri aurre egin asmoz sortu da Emantzipatzeko Oinarrizko Errenta, 22 eta 30 urte bitarteko gazteentzat Estatuak bideratu duen laguntza. Eskatzaileek hainbat baldintza bete behar dituzte, besteak beste: eskariaren aurreko sei hilabetetan lanean aritu izatea, urteko 22.000 euro gordin baino gutxiago irabaztea, eta alokairuan egotea edo egion nahi izatea Laguntza 210 eurokoa da hileko, eta 4 urtetan har daiteke gehienez.

EMANTZIPATZEKO OINARRIZKO ERRENTA EAEn
EOEren eskatzaileak Euskadin: 6.242 gazte
EOEren jasotzaileak Euskadin: 3.306 gazte
 Iturria: Etxebizitza Ministerioa. Espainiako Gobernu

Gasteizen 476 gaztek jasotzen dute gaur egun EOE; 286 neskak eta 190 gizonezkoak. Emakume baino gizonezko gehiagok eskatzen dute laguntza hori, % 60 / % 40 proportzioan. Gainera, neskak argiago adierazten dute emantzipatzeko nahia, eta gizonezkoek baino lehenago egiten dute (15. grafikoa).

Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza saileko prentsa bulegoaren datuen arabera, 2008ko urtarrilaren 1etik azaroaren 10era bitarteko epean, hauxe da Arabako egoera Emantzipatzeko Oinarrizko Errentari dagokionean:

- Izapidetutako eskaerak, guztira: 1.137
- Ezeztatutako eskaerak, guztira: 243

● **Eskaerak ez onartzeko arrazoi nagusienak:**

1. Eskatzaileak ez du egiaztatu gutxienez 6 hilabeteko lan-bizitza, edo denbora tarte horretan diru-sarrerarik izateko aurreikuspenik.
2. Eskatzaileen ohiko diru-sarrerak gainditu egiten dute 22.000 euroko muga.
3. Eskatzaileak ez dauka espainiar nazionalitatea, edo Europar Batasuneko zein Europako Esparru Ekonomikoko kide den estaturen batekoa; edo, Batasunaz kanpoko atzeritarra bada, ez dauka Espainian legezko bizileku iraunkorra.

Batez ere arrazoi ekonomikoek eta nazionalitate edo egoitza-baimena ez izateak oztopatzen die gazteei laguntza horiek eskuratu ahal izatea; benetan paradoxikoa da, izan ere arrazoi horiek galarazten dizkiete gazteei etxebizitza eskuratzea.

AISIALDI EREDUAK, AISIALDIAREN ERABILERA

● **“Kulturaren aurreko jarreran eragiten duen faktore nagusia adina da”.**

Gazteenek gaitzespen-jarrera erakusten diote hasiera batean kulturari, ezaxola eta pasibo agertzen dira beraren aurrean, baina adinarekin batera, jarrera horiek aldatu egiten dira onarpenera eta jarrera proaktibo batera.

Hasiera batean asperdura eta derrigorrekin lotzen dute kultura.

Zenbait kultur jarduera soslai jakin batzuekin identifikatzeak (ekimen elitista, gutxiengo batentzakoak) kulturaren irudi negatibo hori indartzen du.

Argi eta garbi, ez daukate egungo kultur eskaintzaren berri.

Bestelako publikoari zuzendutako kultur eskaintza bailitzan hautematen dute, haur eta helduei, alegia. Ez, beraz, gazteei.

16. grafikoa:

Zenbat ordu libre duzu egunean?
(Sexuaren eta adinaren arabera)

		ASTELEHENE TIK OSTEGUNER A	OSTIRALA	LARUNBATA	IGANDEA	ASTE, GUZTIRA
Gizonezkoa	15-18 urte bitarte	6,00	5,54	9,46	9,48	48,48
	19-25 urte bitarte	6,03	5,37	9,28	9,73	48,50
	26-30 urte bitarte	5,27	4,16	8,63	9,82	43,69
Gizonezkoa		5,70	4,89	9,03	9,73	46,45
Emakumea	15-18 urte bitarte	5,10	5,07	9,02	8,64	43,12
	19-25 urte bitarte	4,43	4,29	8,02	8,90	38,91
	26-30 urte bitarte	3,97	3,90	7,23	7,84	34,85
Emakumea		4,35	4,26	7,86	8,42	37,92
GUZTIRA		5,04	4,58	8,46	9,09	42,29

		ASTELEHENE TIK OSTEGUNER A	OSTIRALA	LARUNBATA	IGANDEA	ASTE, GUZTIRA
Emantzipatu gabea		5,29	4,87	8,86	9,37	44,26
Emantzipatua		4,41	3,84	7,47	8,38	37,33
GUZTIRA		5,04	4,58	8,46	9,09	42,29

Oharra: aisialdiaz (ordu libre) ulertzen da lanean, ikasketetan eta etxeko lanetan eman ez den denbora guztia

Iturria: Estudio diagnóstico de necesidades culturales de la población joven en Vitoria-Gasteiz. Append (2008)

● **Gazteen aisialdia praktikan.**

Denboraren erabilerari dagokionez, Gasteizko 15 eta 30 urte bitarteko gazteek etxeko aisialdiarekin eta ikuskizunekin zerikusia duten hainbat kultur jarduerari astean zehar zenbateko maiztasuna eskaintzen dioten jakin nahi dugu. 17. grafikoan ikusten da maiztasun handiena etxeko aisialdian metatzen dela, ikuskizunak oso atzean geratzen direla.

Beraz, bada lehen ondorio bat: Gasteizko gazteen artean etxeko aisialdia nagusitzen da. Bi multzo handi horien artean beste jarduera hauek daude: kirola praktikatzea, tabernaz taberna ibiltzea, gimnasia joatea, argazkigintza...

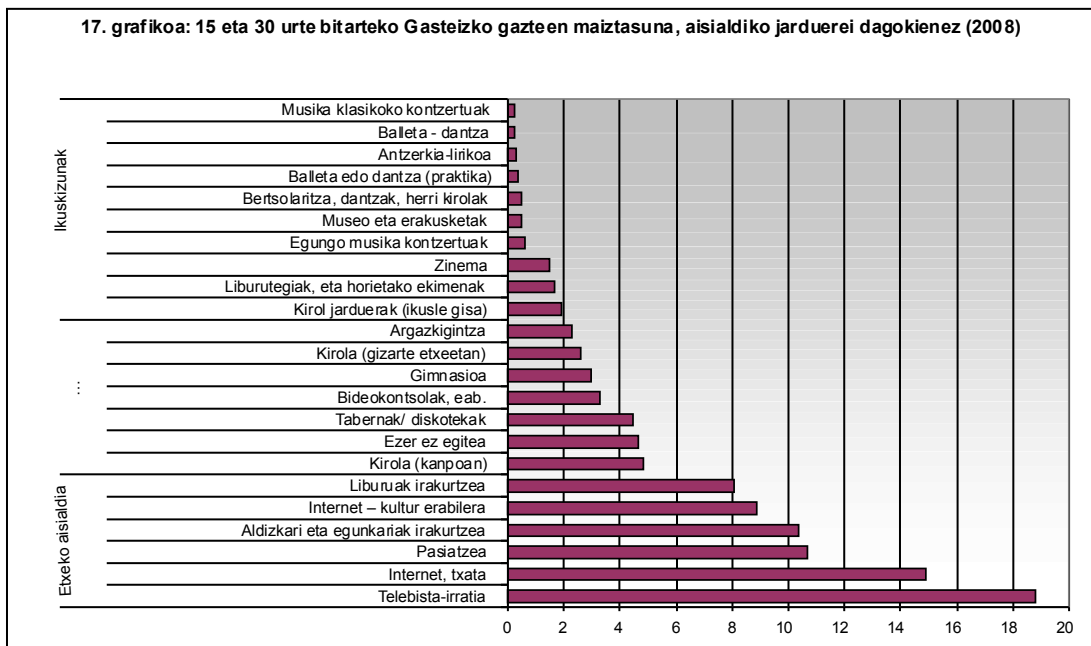
Zehatzago, Gasteizko gazteek telebista eta irratitari (18 bider baino gehiago hileko), eta Interneti (14 bider baino gehiago hileko) eskaintzen diete denbora gehien. Maiztasunaren araberrako hurrenkeran, hurrengo multzoan (hilean 8 eta 11 bider tartean) daude honako jarduerak: liburu eta aldizkariak irakurtzea, Interneten erabilera kulturala, eta paseatzea. Hileko 4 aldiz baino gehiagoko maiztasunarekin agertzen dira zerrendan kirola aire zabalean (gizarte etxeetan egindako kirolaren maiztasuna bikoiztu egiten du ia-ia), ezer ez egitea, eta taberna eta diskoteketara joatea. Deigarria egin zaigu bi jarduera horren desberdin (kirola egitea batetik, ezer ez egitea bestetik) multzo berean egotea.

Hurrengo taldean (ikuskizunenaren aurretik), hileko 2 eta 3 bider baino gehiagotan jorratutako jarduerak datoz: bideokontsolarekin jolas egitea, gimnasia joatea, argazkigintzan aritzea. Ikuskizunen multzoan, hiru motakora joaten ohi dira: kirol ikuskizunetara, liburutegietara eta zinemara. Maiztasuna hileko 1,5 eta 2 bider ingurukoa da kasu guztietarako.

Azkenik, bestelako ikuskizun eta kultur jardueretara joateko jarduerak daude (museoak, antzerkia, balleta, musika klasikoko kontzertuak...), hileko maiztasuna eskasa da guztietan.

Oro har, esan daiteke Gasteizko gazteak aisialdirako jarduera pertsonal, etxeko eta pasiboaren alde jotzen dutela, non teknologia mediatiko-birtualek garrantzia handien duten, paseatzearekin eta irakurketarekin batera; maila apalagoan agertzen dira etxetik kanpoko aukerak, bereziki kirola kanpoan eta taberna eta diskoteketara joatea.

Gasteizko gazteak gutxi jotzen dute ikuskizunen kultur eskaintzara. Erakargarrien dituzten ekintza kolektiboak kirola eta zinema dira.

Iturria: Estudio diagnóstico de necesidades culturales de la población joven en Vitoria-Gasteiz. Append (2008)

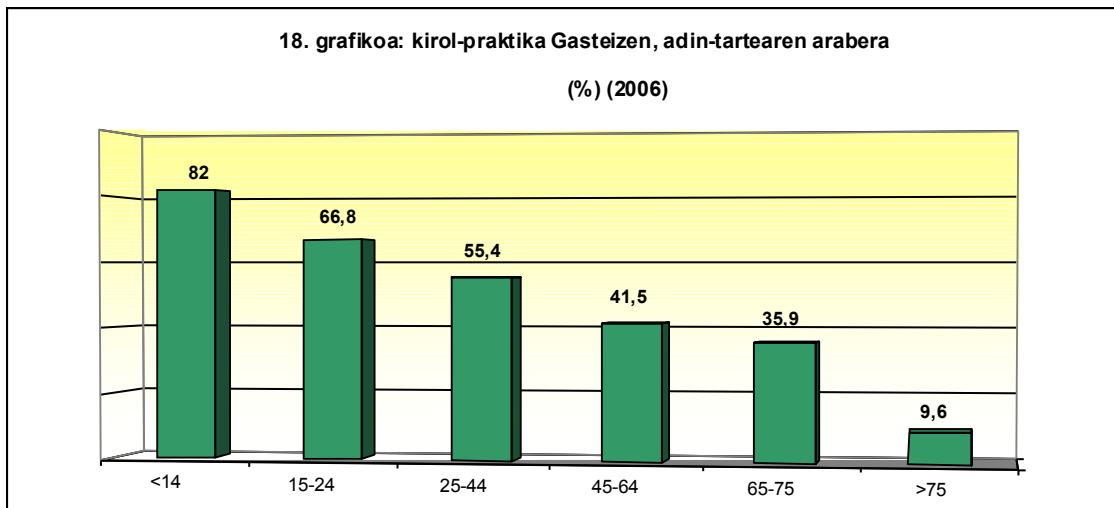
● **Kultur ohiturak eta asteko erritmoa.**

Bereiztu egin daitezke asteburuan eta astean zehar egiten dituzten jarduerak (18. grafikoa), nahiz eta ez jarduera mota guztietan; izan ere, kirolak eta paseatzea, esaterako, eguneroko praktikatzan dira.

Ikuskizunetara joatea ia-ia erabat asteburuko jarduera da, baina beste batzuk, hala nola irakurtzea, eta kultur jarduera jakin batzuk (dantza, margotzea, musika jotzea) maiztasun handiagoz praktikatzan dituzte, eta –gainera– ez derrigorrez asteburuan.

Asteburuarekin lotuta datozen jarduerak etxetik atera beharra eskatzen dute: diskoteka eta jolas-aretoetara joatea, aisialdi gisa erosketan aritzea, eta kirol jardueretara joatea. Aldiz, etxeko aisialdiarekin lotutakoek (telebista ikusi, ordenagailuarekin aritu lanez aparteko erabileran, Interneten nabigatu, bideojokoak) astean zehar praktikatzan dira.

Gizartekoitasunari dagokionez, tabernaz taberna ibiltzea nagusiki asteburuetako jarduera da; hiru bider urriagoa da egunero edo ia egunero ibiltzen direla diotenen kopurua. Lagunekin egotea eta telefonoz edo Internet bidez hitz egitea ia eguneroko jarduera da.

Iturria: Estudio de Modos de Vida de la Población de Vitoria-Gasteiz. (2006)

Kontuan hartzeko aldagai garrantzitsu bat delako jarduerari eskaintzen zaion denbora da; izan ere, batzuei ez zaie apenas denborarik ematen, eta beste batzuei asko. Denbora dezente eskaintzen dizkiete gazteek telebista, musika, irratia, irakurketa, teknologia berriak eta gaueko aisialdiari. Aldiz, deigarria da jarduera erlijioso, politiko eta bolondres ekimenetan parte hartzen duen gazterik apenas aurkitzea.

Lehen hausnarketa bat sortzen zaigu gazteek duten kulturaren kontzeptuaren gainean. Gorago esan dugunaren haritik, lotura zuzena egiten dute kultura eta asperduraren artean, kultura goitik behera ezarritako zerbait bailitzan ulertzen dute, kultura aisialdi-alternatiba negatibotzat ikustarazten duten faktoreekin.

Gazteek kulturagan duten interesari buruzko lehen ondorioa, beraz, interes edo motibazioa eza da, hain zuzen ere. Horren isla da proposatutako jarduerari eman dizkieten puntuazio pobreak. Alabaina, sailkapenik eman beharko balitz, kontuan hartu beharko lirateke hainbat aldagai, hala nola, astearen zein unetan gauden, adina, jarrera, etab.

Astearen uneak gazteen aisialdi eredua definitzen du; hartara, astegunetan etxean bakarka egiteko jarduerak nagusitzen dira, eguneroko jarduerak, eta asteburuan harremanetan jartzea eskatzen dutenak, batez ere lagunekin.

Bestalde, adinak modu erabakigarrian baldintzatzen du aisialdiko jardueren hautaketa, batez ere asteburuan.

Adiskideak dira gazteen aisialdiaren ernamuina, batez ere 15 eta 17 urte bitartean. Adiskideek oso paper garrantzitsua jokatzen dute, eta ez soilik jardueretako lagun gisa, baita jarduera horiek hautatzerakoan ere.

Adiskideen garrantziak iraun egiten du denboran zehar, baina pisua galtzen du adinean gora joan ahala, bai zertan aritu hautatzeko prozesuan, baita jarduera hori gauzatzerakoan lagun gisa ere. Gero eta gehiago, informazioa Interneten eta beste bitarteko batzuetan eskuratzera jotzen dute, eta jarduera "lasaiagoak" hautatzera.

"Parranda" da adiskideekin batera egiten den jarduera nabarmenena; horixe da, hain zuzen ere, aisialdiko jarduera nagusia. Beraz, lotura zuzen eta berehalakoa egiten dute AISIALDI eta LAGUNEKIN ATERATZEA kontzeptuen artean. Harreman hori iraunkorra da denboran zehar, nahiz eta adiskideak bezala, garrantzia galtzen duen adinean aurrera egin ahala, beste jarduera kulturalago batzuen alde.

Nolabaiteko bilakaera sumatzen da gazteen lehentasun eta beharretan. Urteekin batera, "kultura ofizialaren" aurrean gazteek erakusten duten jarrera ezaxola edo negatiboak bilakaera bizi izaten du, eta jarduera kulturalagoak egiteko interes eta behar handiagoa pizten zaie pixkanaka.

Beraz, jarrera-profilen aldaketak lotura estua dauka adinarekin; bilakaera logiko bat gertatzen da profilen artean, gazteenek kultura gaitzestetik, zaharrenek interesa erakusteraino. Emakumeengan ere bilakaera bada, nahiz eta ez beti gizonezkoengan gertatzen denaren parekoa, ez baitira lehen urratsetik (kultur jardueren gaitzespena) abiatzen; gainera, kultur jardueretik interesa gizonezkoengan baino arinago garatzen da.

Gazteen % 75a Gasteiztik ateratzen da kultur jardueretan parte hartzeko. Kontzertuak eta museoak dira lehen hautetsitako aukerak, baina ondo desberdinak dira bata eta bestea hautatzeko motibazioak.

Kontzertuetara kanpora joaten dira Gasteizko musika-eskaintzak ez dituztelako erabat asetzen; aldiz, museoetara joatea ez da bidaiatzeko arrazoi nagusia, baizik, alderantziz, bidaiaren beraren ondorio.

Faktore jakin batzuek zuzen-zuzen eragiten dute aisialdiko jarduerak hautatzeko unean, esaterako: adina, aisialdi-ekimenetikiko jarduera pasiboa, eta eguneroko bizitzaren aurreko monotonia-sentimendua.

Gazteen artean adiskide-taldea da erreferentzia nagusia, jarduerak hautatzerakoan gehien eragiten duena. Adiskide-taldearen garrantzia urritu egiten da adinean gora egin ahala, eta haren lekua hartzen dute Internetek eta prentsak.

Gazte askok ez du Gasteizko kultur eskaintzatik ekitaldi bakar bat ere azpimarratzen; aipatzen dutenek Jazzaldia goraiatzen dute.

Gorago definitu ditugun jarrera-taldeek ere ikuspegi propio eta berezia dute jarduera esanguratsuen gainean.... edo, hobeto esanda, horien gabeziaren gainean. Kulturalki aktiboen direnen artean, % 27,1era jaisten da ekimenik batere aipatzen ez direnen multzoa; kulturaren aurkakoen artean, aldiz, % 53k.

Jarreraren arabera azterketak erakusten du kulturalki aktiboenak ekimen gehiagotara joaten direla.

Kultur eskaintzari buruz gazteek egiten duten azken balorazioa positiboa da; neurri berean baloratzen dituzte kalitatea, kantitatea eta aniztasuna.

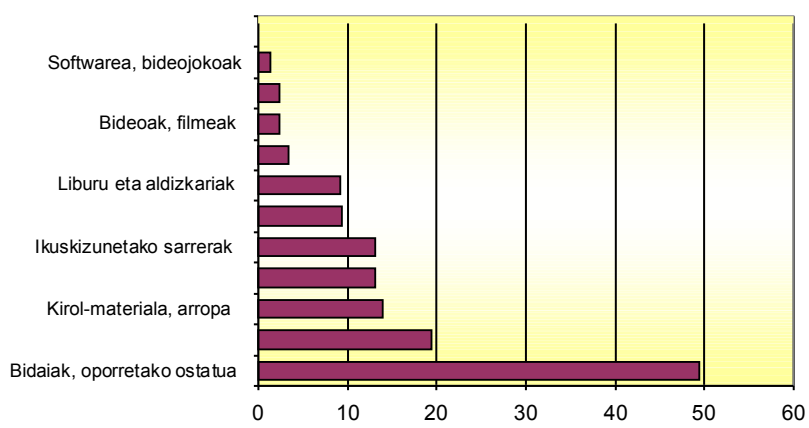

19. grafikoa:

JARRERAREN ARABERAKO PROFILAK

Kulturaren aldeko jarrera	Kulturarekiko ezaxola	Kulturaren aurkako jarrera
Kulturaren aldeko jarrera dute. Egungo kultur eskaintzaren nahikoa informazioa badute uste dute, berarekin identifikatuta sentitzen dira, eta bere egiten dute.	Talde honek ez du jarrera garbi definiturik kulturaren aurrean; hala ere, ez du egungo kultur eskaintzari buruz nahikoa informaziorik, edo ez da berarekin identifikatzen.	Kulturaren aurkako jarrera dute. Ez datoz bat egungo kultur eskaintzarekin, eta ez dute ezagutzen. Kulturaletan baino, nahiago dute bestelako jardueretan aritzea.
Emakumeak	Gizon eta emakumeak	Gizonezkoak
26-30 urte bitartekoak	19-25 urte bitartekoak	15-18 urte bitartekoak
Emantzipatuak		Emantzipatu gabeak

20. grafikoa: 15 eta 34 urte bitarteko arabarrek Interneten egindako erosketak. (%) (2007)

● Kirol ohiturak.

Adinean gora egin ahala, kirol-jarduerak behera egiten du gazteen artean (21. grafikoa). Hartara, 14 urtetik beherakoen arteko % 82k egiten du kirol- jardueraren bat. Egoera hori ikastetxeek sustatzen dituzten kirol jarduerekin harremanetan egon daiteke; izan ere, nahiz eta 15 eta 24 urte bitarteko gazte askok (% 66,8) aisialdia kirolaren bidez betetzen badute ere, ehuneko hori urritu egiten da adinean gora joan ahala: % 55,4 bihurtu da 25 eta 44 urtekoen tartean, % 41,5 45 eta 64 adin-tartean, % 35,9 65 eta 75 urte bitartean, eta % 9,6raino jaisten da 75 urtetik gorakoen artean.

	Adin-tartea	EAE	Vitoria-Gasteiz
Gizonezkoak	16-24	63,1	70,4
	25-44	50,1	63,7
	45-64	51,5	62,7
	65-75	53,1	72,6
	>75	41,4	46,7
	Gizonezkoak	52,3	64,7
Emakumeak	16-24	46,0	46,3
	25-44	45,7	55,8
	45-64	49,5	61,9
	65-75	44,8	66,7
	>75	27,4	38,6
	Emakumeak	45,1	55,8

Iturria: Vitoria-Gasteiz hiriko gazteen kirol ohiturei buruzko azterlana (2007)

Jarduera fisikoari dagokionez, Gasteizko errealitatea EAEkoa baino hobea da, 16 eta 24 urteko nesken tartean izan ezik, hor parekatuta baikaude.

Kirol jarduerako neska eta mutilen arteko aldea adin-tarte horretan zabaldu egiten da adinean gora joan ahala; hartara, nerabezaroaren hasieran mutilen jarduera-tasa neskena baino 16,4 puntu altuagoa da, baina Batxilergoko lehen ikasturtean aldea 30,6 puntura iristen da. Gorputz Hezkuntzako eskolak alde batera, adin-tarte horretan sedentarismo-tasa % 18,3koa da guztira, baina % 26,2koa nesken artean.

Jarduera-maila, Gorputz Hezkuntzako eskoletatik at	Sexua		Guztira
	Emakumea	Gizonezkoa	
Jarduera oso eskasa	% 10,1	% 4,6	% 7,5
Jarduera neurritzko edo eskasa	% 16,1	% 5,1	% 10,8
Jarduera-maila ertaina	% 18,8	% 9,8	% 14,5
Oso jarduera handia	% 55,0	% 80,4	% 67,2
Guztira	% 100,0	% 100,0	% 100,0

21. grafikoa. Iturria: Vitoria-Gasteiz hiriko gazteen kirol ohiturei buruzko azterlana (2007)

Kirol-praktika uzteko arrazoi nagusiak honako hauek dira:

- Interes-galera.
- Harremanak egiteko espazio sozialaren galera.
- Jarraikotasuna emateko jarduera ez konpetitiboaren gabezia.
- Adiskide taldeak jarduera uztea.

2007an eginiko Gazteen kirol ohiturei buruzko azterlaneko emaitzen arabera, gazteek jarduera fisikoaren eta kirolaren onurak onartzen dituzte, kirola eta jarduera fisikoan aritzeko eta horren bitartez ondo pasatzeko gogoaz azaltzen dute, baina eragozpenak aurkitzen dituzte horretarako.

Kirola egitea galarazten duen arrazoirik nagusia beste jarduera jakin baten aldeko hautua da, hain zuzen ere lagunekin egotearen aldekoa. Oztupo hori gaindiezin bihurtzen da baldin eta jarduera fisikoan aritzeak lagunekin egoteko aukera galarazten badu.

Hori dela eta, aintzat hartu beharko lirateke gazteei kirol jarduerarekin jarraitzea ahalbidetu lizkieken faktore jakin batzuk, batez ere emakume gazteengan, esaterako: kirola jarduera “erraz eramateko moduko” eta adiskide-taldekoekin gauzagarri bihurtzea, eta bereziki gazteentzat diseinatutako jarduerak eskaintzea.

GAZTEEN GIZARTEKOITASUNA: ESPARRU ZAHAR ETA BERRIAK

• Dimentsio afektibo eta harremanena.

Gazteek denbora libre gehiago dute orain lehen baino; gehiago ateratzen dira kalera, batez ere asteburuetan. Alabaina, irteeren maiztasuna urritu egiten da adinarekin batera.

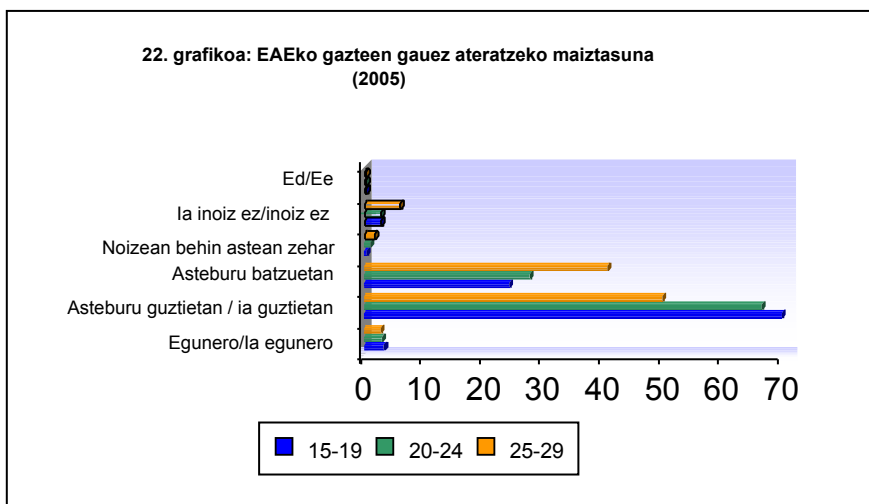
22. grafikoa gazteak gauzez zenbat ateratzen diren ikus daiteke. Adinean gora egin ahala gau-irteerak urritu egiten badira ere, azpimarratzekoa da gauzez ateratzea dela gazteen jarduera nagusia.

• Gaueko aisialdia.

Gazteak, gauzez, batez beste 10ak eta 11ak artean ateratzen dira, eta goizeko 4etatik 7etara bitartean etxeratu.

Idea hauek lotzen dituzte Gauarekin: orduantxe izaten dela giro gehien, gauzez ateratzen direla adiskideak, gauzez ateratzea zerbait desberdina dela, errutinaz apartekoa, libre sentiarazten dituztela, eta gaua abentura dela.

Gazteen parekoekiko gizartekoitasunaren zati handi bat gauzez garatzen da. Taberna edo diskoteka giroan ateratzeak esan nahi du ez soilik edatea, baizik eta parekoekin egitea, helduen begiradatik (kontroletik) aske, debekuaren eta arriskuaren ideiekin lotzen diren denbora- eta espazio-testuinguruan, bai eta transgresio, abentura eta zehaztugabetasunarekin. Hartara, bada, asteburuetako gaua derrigorrik gabeko denbora- eta espazio-gune anbiguo eta limurtzaile gisa bizi dute, astegunetako errutinetatik berezia; gaua, horrela ulertuta, helduen irizpide eta ikuspegietatik bereziki litzuzkeen gazteen identitate-ikur bihurtuko litzateke. Gauak badu gazteentzat transgresiotik eta autonomiatik zerbait, baita gaua bera bereganatzeko borroka lehiakorretik ere.

Iturria: Gazteen Joerak 2005

• Kontsumoa eta gizartekoitasuna.

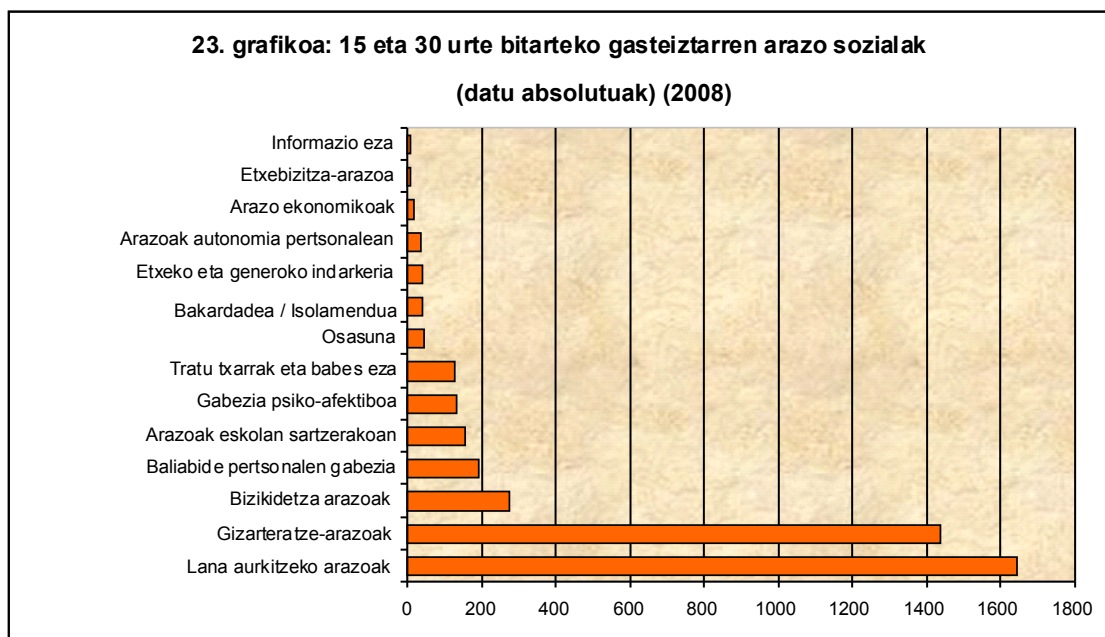
Merkataritza gunek: aisialdirako zentro berriak. Era askotako ekintzak egiteko aukera ematen duen gunea, adin berekoen zein desberdinekoen artean.

ARAZO SOZIALAK GASTEIZKO GAZTEEN ARTEAN

- **Gazteen autonomia mugatzen, oztopatzen edo galarazten duten faktore pertsonal eta sozialak.**

Gasteizko Udalaren gizarte zerbitzuetara hurbildu direnen arteko asko gazteak dira. 1.700 inguru 26 eta 30 urte bitartean daude; 1.500etik gora 15 eta 20 urte bitartean, eta 1.200 21 eta 25 urteko adin-tartean. 2008ko arretaren hartzaileak gehiago izan dira emakumeak gizonezkoak baino, gehiago atzerritarrak espainiar nazionalitateak baino (23. grafikoa).

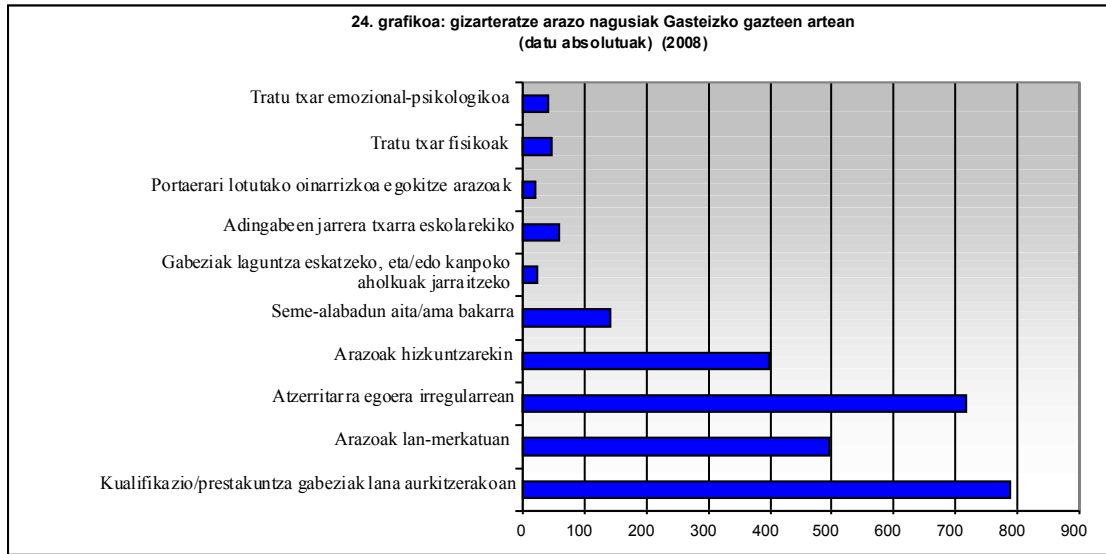
Iturria: Vitoria-Gasteizko Udala (2008)

- **Gizarte laguntza publikoaren eskaria. Profilak.**

Gizarte zerbitzuetara hurbildu direnek azaldutako zaitasunei erreparatu badiugu, ikusiko dugu batez ere integrazioaren esparrukoak direla, gizarte- eta lan-integrazioak alegia, 4tik 3kasutan (24. grafikoa). Horixe litzateke Gasteizko gizartean antzematen diren gizarteratze eremuko gabeziak murrizten saiatzeko heldu beharreko arazo nagusia.

Gasteiztarren artean bada kezka eta ezinegona sortu duen bigarren arazo-multzo bat, noraino, eta gizarte zerbitzuen laguntza eskatzera behartzeraino. Bigarren multzo horretan sartzen dira elkarbizitzako arazoak, gabezia pertsonalak, eskolaratzearen eremuko desorekak, auzi psiko-afektiboak, eta tratu txarrak eta babes gabeziako egoerak. Multzo horretako gabezia eta zailtasunen muina familia barruko harremanak omen dira, batzuetan baita eskola sistemarekiko harremana ere.

Nahiz eta gutxiagotan aipatzen den, merezi du aintzat hartzea hirugarren kezka-multzo bat ere, hain zuzen bizi-gabezia batzuekin lotutakoen arazoena: osasun-arazoak, bakartasun eta isolamendu egoerak, autonomia pertsonala garatzeko arazoak, arazoak etxebizitzarekin, edo ekonomikoak, eta informazio gabezia.

Iturria: Vitoria-Gasteizko Udala (2008)

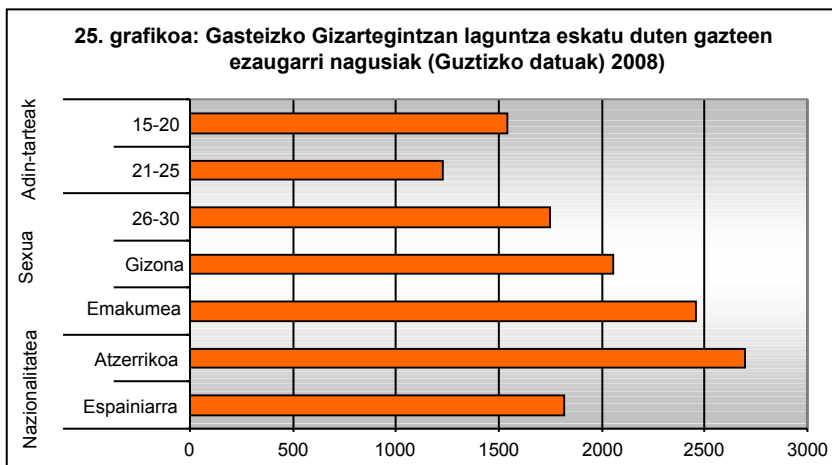
● **Laneratze, eskolaratze eta gizarteratzearekin, gabezia pertsonalekin, eta bizikidetzazailtasunekin zerikusia duten arazoak.**

Hiru multzotan bana daitezke Gasteizko Udaleko gizarte zerbitzuek laguntza bila joan zaizkien pertsonengan identifikatu dituzten arazoak.

Lehen multzoan daude lan-merkatuan sartu ahal izateko kualifikazio eta formazio gabeziak, bai eta legalki egoera irregularrean egoteagatik "paperik" ez izatea, eta hizkuntzarekiko zailtasunak (25. grafikoa). Lehen multzo horretan pertsona nazional eta atzerritarak daude, nahiz eta atzerritar gehiago. Gizarte eta lan integrazioaren inguruan batzen dira kezka guzti horiek.

Bigarren multzoan guraso bakarreko familiak daude (seme edo alaba duen aita edo ama), bai eta eskolarekiko jarrera ezkorra duten adingabeak. Multzo horretan bada elementu ardatz bat –nahiz eta ez bakarra–, arazo erantsi gehiago ere badituen familia desegituratuko kide izatea. Litekeena da zailtasun erantsi horiek (baliabide ekonomikoen gabezia, etab.) izatea egoera kezkagarriaren arrazoi nagusia, familia barruko harremanak baino gehiago.

Hirugarren multzoan indarkeria fisiko eta psikikoarekin zerikusia duten egoerak daude, nahasmendu afektibo edo bestelakoak, sarritan tratamendu global eta espezializatua eskatzen dutenak.

Iturria: Vitoria-Gasteizko Udala (2008)